

DEN NORSKE KIRKE

Hå kyrkjelege fellesråd

Store Ring 53
4367 Nærbø
Tlf: 51436210
Faks:

Kulturdepartementet, Kirkeavdelingen
Postboks 8004 DEP,
0030 OSLO

26.09.2014

Vår saksbehandler: Svein Olav Nesse
Vår ref.: 11/00001-023
Arkivkode: 012.2

Høringssvar Lik og likskap

Hå Kyrkjelege Fellesråd sitt høringssvar: Høringsuttalelse til NOU 2014:2 Lik og likskap:

Bakgrunn

Kulturdepartementet har sendt *NOU 2014:2 Lik og likskap* på høring. Utredningen ble avgitt av gravferdsutvalget ledet av fylkesmann Erling Lae.

Den omfattende utredningen kan leses på www.regjeringen.no.

Utredningen ser på innbyggerbetaling for kremasjon, gravlegging og grav samt hvordan pengeflyten i sektoren i dag fungerer.

Høringsinstanser er offentlige myndigheter, forvaltningsinstitusjoner, Den norske kirke, tros- og livssynssamfunn, frivillige organisasjoner, arbeidslivsorganisasjoner m.fl. Høringsfristen er satt til 1. oktober 2014.

Fellesrådets høringsuttalelse begrenses til å handle om noen av de punktene i utvalgets utredning som har relevans for kommuner generelt og vår kommune/ fellesråd spesielt.

Utvalgets oppdrag var å utrede:

- Økonomisk likestilling mellom kremasjon og kistegravlegging.
- Utvidelse av retten til grav utenfor bostedskommunen.
- Ordningen med feste av grav.
- Behovet for endringer i avgiftssystemet på gravferdssektoren.

I tillegg skulle utvalget vurdere behovet for innhenting av styringsdata og behovet for styrket kunnskap på gravferdsområdet.

Seks prinsipper

Utvalget har i sin utredning slått fast seks prinsipper for gravferds lovgivningen :

1. Gravlegging er et offentlig ansvar og skal være uten kostnad for de etterlatte.
2. Gravplassene skal være allmenne, dvs, felles for alle.
3. Forvaltningen skal legge til rette for at gravlegging skjer med respekt for personlig livssyn og i tråd med føringene til vedkommende livssynssamfunn.
4. Lovgivningen skal likestille gravferdsformene og ikke stimulere til å velge den ene fremfor den andre.
5. Ett menneske får en grav.
6. Med tiden blir graven slettet og gravminnet tatt bort.

DEN NORSKE KIRKE

Hå kyrkjelege fellesråd

Hå Kyrkjelege Fellesråd støtter utvalgets seks prinsipper for gravferdslovgivningen.

Hovedforslag i NOUen

- 1) Kremasjonsavgift for pårørende fjernes.

Kistegravlegging og kremasjon likestilles økonomisk og juridisk som gravferdsform.

Utvalget mener at gravferdsformene kremasjon med urnenedsettelse og kistegravlegging bør likestilles. Derfor bør blant annet adgangen til å kreve kremasjonsavgift fra pårørende oppheves. Kremasjonsavgiften utgjorde i 2012 ca. 40 mill. kroner.

Hå Kommune dekker kremasjonsutgiftene via rammetilskuddet til Fellesrådet. Dette er en kostnad på kr. 5133 pr. kremasjon. Faktura kommer fra Stavanger kirkelige Fellesråd som har krematorium.

Vi er av den oppfatning at kremasjon og urnegrav er en like verdig form for gravferd som en kistegrav. Vi er av den oppfatning at staten skal dekke den totale kostnaden for dette, med øremerkede tilskudd til kommunene, som refunderer dette videre til Kirkelig Fellesråd.

Hå kyrkjelege Fellesråd støtter at kremasjonsavgiften fjernes og at ordningen med bæretransport til krematoriet dekkes av det offentlige/NAV.

- 2) 20 års fri grav til alle.

Utvalget foreslår at alle gravlegginger skal utløse 20 betalingsfrie år uansett hvilken type grav (tilvist eller festet) som velges. Den betalingsfrie perioden skal ikke ha sammenheng med fredningstiden, som kan variere ut fra lokale forhold. Det skal være samme festeavgift for alle graver i kommunen, uavhengig av om det er gravlegging av innenbygds eller utenbygds beboere. Satsen på festeavgiften skal fortsatt fastsettes lokalt.

Forvaltningen i Hå rapporterer at det er av og til vanskelig å forklare etterlatte hvorfor en grav forvaltningen velger ut er gratis, mens festeavgiften fortsetter å løpe ved gravlegging i en allerede festet grav. Dagens ordning gir insentiv til at ektepar/samboere gravlegges hver for seg, mens forslaget i NOU-en etter vårt syn fjerner dette insentivet.

Hå kyrkjelege Fellesråd støtter forslaget om 20 års frigrav for alle.

- 3) Retten til fri grav knyttes ikke til bostedskommune. Folk kan gravlegges i den kommunen de ønsker. Forvaltningen i kommunen hvor avdøde var folkeregistrert betaler en fastsatt avgift til mottakerforvaltning. Forvaltningene kan ikke reservere seg fra dette.

Kommunene skal være pliktige til å ta i mot utenbygds gravlegging. Brukerbetaling for gravlegging i en annen kommune enn avdødes bostedskommune oppheves.

Utvalget går inn for en økonomisk likestilling mellom innenbygds og utenbygds gravlegging. Det anslås at ca. 8 pst. av gravleggingene skjer i en annen kommune enn der avdøde var folkeregistrert ved dødsfallet, og at utenbygds gravlegging er dyrere for de etterlatte.

Hå kyrkjelege Fellesråd mener at oppgjøret mellom de involverte kommunene bør skje etter en nasjonal fastsatt standardsats mellom gravplassforvaltningene, fremfor at de etterlatte må betale.

De samlede inntektene for gravferdsforvaltningen fra betaling for utenbygds gravlegging i 2013 var ca. 12 mill, kroner.

DEN NORSKE KIRKE

Hå kyrkjelege fellesråd

Denne nyordningen vil måtte ha noen begrensinger. Gravferdsforvaltningen i en gitt kommune må ha plikt til å ta imot for gravlegging, men det må være den lokale forvaltningen som anviser plass, dvs hvilken kirkegård som vedkommende skal gravlegges på.

Særlig i mindre forvaltninger vil nyordningen kunne bli en utfordring. For de aller minste kan avgiften for en enkelt kremasjon eller en regning for en gravlegging i annen kommune utgjøre en betydelig utgift. Hvordan skal disse problemstillingene eventuelt løses? Departementet bør se på gode modeller for fremtidig praksis.

Hå kyrkjelege Fellesråd støtter forslaget om at retten til fri grav ikke knyttes til bostedskommunen. De praktiske konsekvensene av nyordningen må tydeligere avklares.

- 4) Samme festeavgift for alle graver i samme kommunen. Skiller ikke mellom urne- og kistegraver.

Dersom kommunen/fellesrådet blir låst til lik festeavgift for alle graver i kommunen mister man et virkemiddel når det gjelder påvirkning av folks valg av gravsted. Plassmangel, kulturminnevern eller jordforhold eller andre praktiske faktorer kan gjøre det ønskelig for fellesrådet å prise enkelte kategorier graver særskilt. Fastsettelse av festeavgift kan og være et virkemiddel for å bygge opp under nyvinninger og ønsker om kontroll på langsiktig utvikling av gravplassanlegget. Ulike former for navnet minnelund, urnefelt og eventuelle kolumbarier er eksempler på slike tiltak. Her ligger en grunnleggende avveining mellom hensynet til likhetsprinsippet og fellesrådenes/kommunens politiske handlingsrom og mulighet til tjenesteutvikling. Det er grunn til å diskutere om ikke denne avveiningen bør gjøres lokalt fremfor pålegges i et sentralt regelverk. Slike hensyn kan føre til at loven bør åpne for at festeavgiften «normalt» er lik i samme kommune, men at fellesrådet kan gjøre unntak fra dette.

Hå kyrkjelege Fellesråd er av den oppfatning at en utgangspunktet skal ha same festeavgift for alle typer graver i kommunen, men at i enkelte tilfeller kan fellesrådet gjøre unntak for dette.

- 5) Tiltak for å få bedre statistikk og mer forskning på gravferdsområdet. Utvalget foreslår at kommunene skal rapportere utvalgte resultater og tall fra gravplassforvaltningen i KOSTRA hvert år. En utvidet statistikk i KOSTRA vil, etter utvalgets oppfatning, være et redskap i planleggingen for å møte økningen i tallet på døde de neste tiårene. Samtidig må det tas hensyn til at mange administrasjoner er små og overbelastet allerede, slik statistikk innberetning kan bli en ekstra byrde på mange.

Hå kyrkjelege Fellesråd ønsker ikke at det skal utarbeides statistikker i KOSTRA.

- 6) Økonomiske og administrative konsekvenser.

Som følge av utvalgets forslag om å oppheve hjemler for brukerbetaling anslår utvalget et samlet inntektsbortfall for gravferdsforvaltningen på 104,3 mill. kroner. Dette foreslås kompensert gjennom økte rammeoverføringer til kommunene, etter den generelle kostnadsnøkkelen. Utvalget legger til grunn at kommunene da vil øke overføringene til de kirkelige fellesrådenes gravplassforvaltning i tråd med de lokale behovene.

DEN NORSKE KIRKE

Hå kyrkjelege fellesråd

Hå kyrkjelege Fellesråd vil påpeke at kommunenes/fellesrådets merkostnader og inntektsbortfall ved disse forslagene må fullt ut kompenseres med øremerkede midler.

Forslag som utvalget vurderer å være på siden av mandatet

- a. Utvalget foreslår at oppgavene som bispedømmerådene har etter gravferdsloven og gravferdsforskriften, overføres til Fylkesmennene. Gravplassrådgiveren plasseres under et av fylkesmannsembetene.

Hå kyrkjelege fellesråd finner det rimelig at fylkesmannen overtar oppgaven til bispedømmerådet i disse sakene. Samtidig er det mulig å tenke seg at dagens ordning videreføres, den fungerer tross alt meget godt.

- b. Ansvar for behandling av søknader om askespredning overtas av den lokale gravferdsmyndighet.

Utvalget foreslår at de nærmere vilkårene for askespredning skal fremgå mer direkte av gravferdsloven, og at behandlingen av søknader om askespredning legges til den lokale gravplassforvaltningen, med Fylkesmannen som klageinstans.

Hå kyrkjelege Fellesråd støtter dette.

- c. Det åpnes for askespredning på gravplass.

Av hensyn til pårørende og de som ferdes på gravplassen mener vi at mye klarere regulering må til for at det skal kunne åpnes for askespredning på gravplass. Det er må være et eget avsatt område til dette, avskjermet med en lund av trær eller lignende.

I forhold til prinsipp nr.5, så mener vi at et slikt aksespredningsfelt også bør kunne inneholde en «minnevegg», der navnet til den som er spredd kan settes opp, om det er ønskelig. Vi ser det slik at graven er på spredningsfeltet og minnet på «veggen». Dette bør etter vårt syn utredes nærmere.

Hå kyrkjelege Fellesråd er skeptisk til å tillate askespredning på gravplasser. Før eventuelt tillatelse blir gitt, mener fellesrådet det er viktig at det blir gitt klare føringer/ retningslinjer for askespredning på gravplass..

- d. Det åpnes for gravlegging i kolumbarium (vegg eller byggverk med nisje for urner)

Prinsippet i håndteringen av døde i Norge har vært at den døde skal tilbake til jorden for å brytes ned (jfr hovedprinsipp 5). Enten vi snakker om kistebegravelse, kremasjon med urne eller askespredning er det prinsippet. Kolumbarium er en ordning der den døde (i form av en urne) oppbevares i en ukjent periode uten å gå tilbake til naturen. Vi innfører evt med dette et nytt prinsipp. Teologisk er også dette noe nytt, i og med at vi som kirke lærer at «av jord er du kommet, til jord skal du bli..» Om Kolumbarium blir innført igjen, vil det skape en følelsesmessig og teologisk kollisjon med det som er intensjonen med en gravferd og en vil heller ikke brytes ned og bli til jord, som hovedprinsippet legger til grunn.

DEN NORSKE KIRKE

Hå kyrkjelege fellesråd

Hå kyrkjelege fellesråd mener at det ikke bør åpnes for gravlegging i kolumbarium i Norge.

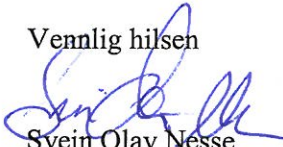
e. Vurdering av godkjenningsordning for begravelserbyrå.

Begravelserbyråene gjør generelt en meget god jobb. Dog inngår byråene relativt store økonomiske avtaler/forpliktelser med mennesker i en meget sårbar situasjon.

Det er også for enkelt å starte et nytt gravferdsbyrå. Byråene må ha en form for godkjenningsordning som har til hensikt å sikre brukerne/ de pårørende en verdig avskjed på livet. En form for nasjonal godkjenning bør innføres.

Hå kyrkjelege fellesråd mener at det må vurderes å innføre en godkjenningsordning/løyve for begravelserbyråene, for et visst antall år. Denne godkjenningen må deretter fornyes hvert 10. år.

Vennlig hilsen

Svein Olav Nesse
kyrkjeverge